

«Екосистема управління даними про збитки та прогрес відновлення постраждалих внаслідок агресії рф цивільних об'єктів: чому це важливо для документування воєнних злочинів та розвитку громад?»

аналітичний звіт з рекомендаціями

Резюме звіту

Концепція та рекомендації щодо впровадження екосистеми управління даними про збитки та прогрес відновлення постраждалих внаслідок агресії рф цивільних об'єктів (далі «екосистема») розроблені на основі роботи в трьох цільових територіальних громадах Миколаївської області - Баштанській міській громаді, Первомайській селищній громаді та Галицинівській сільській громаді.

Ідея концепції впровадження екосистеми управління даними про збитки та прогрес відновлення постраждалих внаслідок агресії рф цивільних об'єктів виникла як відповідь на відсутність цілісних актуальних узагальнених та візуалізованих даних щодо збитків для громади та врахування цієї інформації при впровадженні програм з відновлення та залучення ресурсів.

На рівні цільових громад зафіксовано проблеми з доступом органів місцевого самоврядування та мешканців до інструментів міжнародного гуманітарного права, а також наявність значного пласта інформації та доказів від безпосередніх жертв/свідків ймовірних воєнних злочинів (які не використовуються для цілей документування).

Попередньо екосистема управління даними про збитки та прогрес відновлення постраждалих внаслідок агресії рф цивільних об'єктів визначена як локальна платформа, основним бенефіціаром та власником якої виступає територіальна громада через органи місцевого самоврядування, з публічною та службовою частиною.

Платформа поєднує оновлювану базу даних з сучасними цифровими рішеннями та інтеграцією доступних державних сервісів у сфері, актуальні запити на навчальну та експертну підтримку, банк добрих практик, інструменти залучення мешканців та муніципальної співпраці.

Платформа забезпечує збір, оновлення, зберігання, візуалізацію та використання максимально повних та цілісних даних про збитки та прогрес відновлення постраждалих внаслідок агресії рф цивільних об'єктів (включно для цілей документування воєнних та інших міжнародних злочинів), а також посилює спроможності органів місцевого самоврядування та інших місцевих суб'єктів у сфері роботи з даними в процесах відновлення.

Звіт включає п'ять розділів: перший розділ описує процес та методологію підготовки звіту та рекомендацій; другий розділ дає короткий огляд загальних потреб цільових громад, що важливо для розуміння місця і ролі екосистеми; третій розділ описує безпосередню потребу у впровадженні екосистеми в контексті цільових громад; четвертий розділ пропонує базове визначення екосистеми, її візії та структури; п'ятий розділ перелічує короткострокові та середньострокові рекомендації ключовим суб'єктам для початкового операційного впровадження екосистеми.

Розділ 1. Розробка концепції та рекомендацій

Концепція та рекомендації щодо впровадження екосистеми управління даними про збитки та прогрес відновлення постраждалих внаслідок агресії рф цивільних об'єктів (далі «екосистема») розроблені в рамках Програми підтримки постраждалих громад Півдня України щодо документування воєнних злочинів та застосування міжнародного гуманітарного права (далі «Програма»). Програма впроваджується в трьох цільових територіальних громадах Миколаївської області - Баштанській міській громаді, Первомайській селищній громаді та Галицинівській сільській громаді. Ініціатива реалізується за сприяння органів місцевого самоврядування цільових громад та Агенції регіонального розвитку Миколаївської області, в межах проєкту Одеської обласної організації ВГО «Комітет виборців України» за підтримки американського народу, наданої через Агентство США з міжнародного розвитку (USAID) в рамках Програми «Права людини в дії», яка виконується Українською Гельсінською спілкою з прав людини.

Ініціатором Програми виступила Одеська обласна організація ВГО «Комітет виборців України», яка як учасник глобальної ініціативи «Трибунал для путіна» (T4P) документує події, у яких є ознаки злочинів згідно з Римським статутом Міжнародного кримінального суду (геноцид, злочини проти людяності, воєнні злочини). Для цілей довготривалого співробітництва з цільовими громадами в середині червня 2024 року підписано тристоронні меморандуми про співпрацю - між виконавцем програми Одеською обласною організацією ВГО «Комітет виборців України», Агенцією регіонального розвитку Миколаївської області та органами управління громад. Метою укладених меморандумів визначено покращення спроможності представників цільових громад документувати воєнні та інші міжнародні злочини та фіксувати завдані збитки внаслідок агресії рф. Також на рівні громад підписанти меморандумів узгодили системно використовувати та впроваджувати можливості міжнародного гуманітарного права (МГП), яке забезпечує захист жертв війни та обмежує засоби та методи ведення воєнних дій.

Розробка концепції екосистеми стала можлива завдяки інформації, отриманої в ході здійснення оперативної оцінки стану та потреб цільових громад, яка розпочалась з аналізу доступної відкритої інформації та надалі була доповнена даними експертного опитування та фокус групових досліджень. Також для цілей розробки концепції екосистеми використано результати «польової» діяльності в цільових громадах - звернення за правовою та експертною допомогою від представників місцевого самоврядування та місцевих мешканців; задокументовані свідчення (переважно у вигляді відеоінтерв'ю) мешканців громад про цивільні жертви російської агресії, знищену соціальну, критичну та підприємницьку інфраструктуру, зруйновані населені пункти. Запит та потреби в екосистемі обговорені з учасниками тренінгів «Основи міжнародного гуманітарного права для публічних службовців».

ПРОГРАМА ПІДТРИМКИ ПОСТРАЖДАЛИХ ГРОМАД ПІВДНЯ УКРАЇНИ

МІЖНАРОДНЕ ГУМАНІТАРНЕ ПРАВО

ЦІЛЬОВІ ГРОМАДИ

- ПЕРВОМАЙСЬКА (МИКОЛАЇВСЬКА)
- ГАЛИЦИНІВСЬКА (МИКОЛАЇВСЬКА)
- БАШТАНСЬКА (МИКОЛАЇВСЬКА)

НАВЧАННЯ/СУПРОВІД

- ТРЕНІНГИ ТА КОНСУЛЬТУВАННЯ
- МАЙДАНЧИК ДЛЯ КОМУНІКАЦІЇ
- РОЗРОБКА ЛОКАЛЬНИХ АКТИВ

ДОКУМЕНТУВАННЯ

- МАПА/РЕЄСТР ВТРАТ
- РОЗРАХУНОК ЗБИТКІВ
- СВИДЧЕННЯ ЛЮДЕЙ

Попередньо проєкт концепції екосистеми було представлено та обговорено під час круглих столів в цільових громадах - 19/06/2024 в Баштанській громаді, 26/06/2024 в Галицинівській громаді, 27/06/2024 в Первомайській громаді. Це рекомендації було представлено на форумі з питань відновлення громад Миколаївської області «Відновлення на Миколаївщині: реалізація, проблеми й перспективи», який відбувся 18/07/2024 в м. Вознесенську.

Рекомендації щодо розробки та впровадження екосистеми сформульовані як відповідь на загальну для громад проблему відсутності цілісної системи роботи з інформацією про збитки та прогрес відновлення постраждалих внаслідок агресії РФ цивільних об'єктів, низьку спроможність ОМС у сфері МГП та роботи з даними. Рекомендації мають високу актуальність (багато даних може бути втрачено) та значний вплив на формування доказової бази для розслідування воєнних та інших міжнародних злочинів, підвищення публічності та прозорості процесів відбудови, посилення соціальної згуртованості в громадах. Для ОМС впровадження таких рекомендацій значно підвищує потенціал та можливості залучення міжнародної допомоги для відновлення громад.

Розділ 2. Потреби та контекст цільових громад

Баштанська міська територіальна громада знаходиться в процесі розробки Програми комплексного відновлення території. Російські військові повністю зруйнували чи пошкодили в громаді понад 900 житлових будинків, 7 закладів охорони здоров'я, 6 закладів освіти, 7 закладів культури, 10 адмінбудівель, 28 об'єктів малого та середнього бізнесу. Орієнтовні збитки лише по об'єктах інфраструктури складають понад 11 мільйонів євро. Програма комплексного відновлення допоможе громаді в майбутньому залучати на відбудову не лише державні кошти, але й ресурси благодійних та розвиткових проєктів. Жителі громади активно включилися в цей процес і вже передали понад 1900 пропозицій до цього документу. Особливу увагу тут приділяють відновленню житлового фонду, закладів освіти, культури, охорони здоров'я. Громадськість залучена до кількох етапів підготовки плану відновлення громади - опитування та - громадських обговорень. Позитивною є практика впровадження місцевих програм, які розширюють допомогу постраждалим мешканцям поза напрямком відновлення житла. Так, в рамках комплексної програми соціального захисту населення «Турбота», Баштанська громада надає 50 тисяч гривень одноразової допомоги на придбання побутової техніки, меблів та речей першої потреби родинам, житло яких повністю зруйноване під час бойових дій.

Визначені потреби:

- покращення послуг водопостачання та відновлення доріг і транспортне сполучення
- відновлення соціальної, житлової та критичної інфраструктури
- збалансування відновлення/розвитку населених пунктів громади

Відзначені добрі практики:

- залучення громадськості до підготовки плану відновлення громади
- надання допомоги на придбання побутової техніки, меблів та речей першої потреби родинам, житло яких зруйноване
- використання інструментів міжнародного співробітництва для відновлення громади
- розробка перспективних планів відновлення окремих об'єктів соціальної інфраструктури
- розбудова дружнього до дитини правосуддя через «зелені кімнати» та діяльність робочої групи з громадської безпеки та соціальної згуртованості

Надані рекомендації:

- активізація розробки програми комплексного відновлення та врахування побажань містян
- підтримка ініціатив з відновлення соціальної інфраструктури та бізнес-проєктів
- запровадження для ОМС системної інформаційної, навчальної та експертної підтримки з МГП та відновлення
- підготовка мапи цивільних руйнувань/жертв з орієнтовним розрахунком збитків
- розробка екосистеми управління інформацією щодо документування воєнних злочинів, фіксації збитків та прогресу відновлення цивільних об'єктів

Первомайська громада

Первомайська селищна громада Миколаївського району - одна з найбільш постраждалих територіальних громад на Миколаївщині від російської агресії. За даними місцевої влади, з початку повномасштабного вторгнення рф до України, в громаді повністю зруйновано чи пошкоджено понад 3400 домоволодінь (це понад 70% житлового фонду). Внаслідок обстрілів військових рф зазнали значних збитків потужності Агро-торгівельної фірми «Агро-Діло», в тому числі «Засільський цукровий завод». Підприємство було одним з найбільших платників податків та роботодавців, що складало основу економічного розвитку громади. Замінування становить пряму безпекову загрозу для мешканців громади та значно гальмує соціально-економічний розвиток населених пунктів. Забезпечення ефективної системи безпеки в громаді - один з чотирьох стратегічних напрямків розвитку та відновлення громади, що закріплено в Стратегічному плані відновлення та розвитку Первомайської територіальної громади Миколаївського району Миколаївської області на період до 2027 року. Інші стратегічні напрямки розвитку громади - це відновлення місцевої економіки та сталі економічне зростання, підвищення якості життя мешканців та формування згуртованої громади, збереження та захист навколишнього середовища. Серйозним викликом для повернення громади до нормального рівня життя є руйнування системи водопостачання - каскадів каналів Інгулецької зрошувальної системи, яка забезпечувала водопостачання для виробничих потужностей цукрового заводу та сільгоспприємств.

Визначені потреби:

- гуманітарне розмінування територій
- забезпечення водопостачанням та продовольством
- оформлення права власності на житло для програми є-Відновлення
- відновлення діяльності ключових аграрних підприємств
- збалансування відновлення/розвитку населених пунктів громади

Відзначені добрі практики:

- розробка та затвердження Стратегічного плану відновлення та розвитку
- залучення громадських/волонтерських ініціатив для правової допомоги мешканцям
- щотижневі звіти від начальника СВА на офіційних ресурсах громади
- відкриття «класу безпеки» для навчання мінної безпеки
- відновлення/адаптація надання адміністративних послуг

Надані рекомендації:

- розробка в рамках Стратегічного плану конкретних місцевих програм відновлення (включно з програмою комплексного відновлення)
- проведення локальної кампанії з оформлення права власності на пошкоджене житло
- запровадження для ОМС системної інформаційної, навчальної та експертної підтримки з МГП та відновлення
- підготовка мапи цивільних руйнувань/жертв з орієнтовним розрахунком збитків
- розробка екосистеми управління інформацією щодо документування воєнних злочинів, фіксації збитків та прогресу відновлення цивільних об'єктів

Галичинівська громада

Галичинівська громада Миколаївського району одна з найбільш постраждалих від російської агресії на Миколаївщині, відповідно потребує стратегічного планування та збалансованої операційної підтримки щодо відновлення окремих населених пунктів, соціальної та критичної інфраструктури. Важлива також постійна підтримка мешканців в безпековій, гуманітарній та правовій сфері. За даними місцевої влади, з початку повномасштабного вторгнення РФ до України, в громаді повністю зруйновано чи пошкоджено понад 1750 домогосподарств. Окремі населені пункти громади мають практично повне руйнування житлового фонду та соціальної інфраструктури. Внаслідок активних бойових дій на території громади протягом березня 2022 року - вересня 2023 року було пошкоджено та зруйновано 60 % об'єктів критичної інфраструктури громади. Значною проблемою для громади залишаються засмічені боєприпасами землі - досі є поля, які повністю заміновано. В громаді активно працюють над пошуком різних варіантів допомоги та співпраці, які дозволять активізувати процеси відновлення за різними сферами. В Галичинівській громаді актуалізували Стратегію розвитку, проте розробку Плану комплексного відновлення території поки не починають.

Визначені потреби:

- підвищення безпеки від обстрілів прибережних населених пунктів
- гуманітарне розмінування територій
- відновлення соціальної та житлової інфраструктури
- відновлення об'єктів критичної інфраструктури
- збалансування відновлення/розвитку населених пунктів громади

Відзначені добрі практики:

- відбудова постраждалих об'єктів із застосуванням екологічних технологій
- соціальна згуртованість та партнерство при відновленні соціальних об'єктів та житла
- тижневі звіти ОМС на офіційних ресурсах громади
- діяльність молодіжної ради громади та медіацентрів на базі навчальних закладів
- діяльність бізнес-інкубаторів

Надані рекомендації:

- розробка в рамках Стратегії громади конкретних місцевих програм відновлення (включно з програмою комплексного відновлення)
- підтримка ініціатив з відновлення соціальної інфраструктури та бізнес-проектів
- запровадження для ОМС системної інформаційної, навчальної та експертної підтримки з МГП та відновлення
- підготовка мапи цивільних руйнувань/жертв з орієнтовним розрахунком збитків
- розробка екосистеми управління інформацією щодо документування воєнних злочинів, фіксації збитків та прогресу відновлення цивільних об'єктів

Розділ 3. Запит на екосистему

Основний висновок, який релевантний для усіх трьох цільових громад - відсутність цілісних актуальних узагальнених та візуалізованих даних щодо збитків для громади та врахування цієї інформації при впровадженні програм з відновлення та залучення ресурсів. На рівні цільових громад підтверджено проблеми з доступом ОМС та мешканців до інструментів МГП, а також наявність значного пласта інформації та доказів від безпосередніх жертв/свідків ймовірних воєнних злочинів (які не використовуються для цілей документування). Використання таких даних від ОМС в сукупності з відкритою інформацією має великий вплив для формування цілісної картини здійснення воєнних злочинів на рівні конкретної громади.

Наприклад, завдяки доступу до даних ОМС, вдалось повністю встановити обставини та персоналії загиблих в с.Явкіне внаслідок обстрілу касетними боєприпасами місцевих мешканців. До цього ініціатива «Трибунал для путіна» щодо цього епізоду мала лише загальну офіційну інформацію без деталей та контексту, тепер це повноцінний кейс для використання в правових та інформаційних цілях, який підкріплений записаними свідченнями. На рівні громад також наявна важлива інформація та докази щодо окремих цілеспрямованих міжнародних злочинів рф та їх впливу на життя громад, які при належному зборі та систематизації можуть стати суттєвою доказовою базою для використання в міжнародних інстанціях. Зокрема, в рамках проекту вдалось зібрати попередню інформацію про руйнування військовими рф системи водопостачання та довготривалі наслідки цього для громад/регіону.

Основні проблеми цільових громад у сфері управління даними щодо збитків внаслідок воєнних дій:

1) Відсутність уніфікованого підходу та проблеми щодо документування та обліку інформації відносно окремих постраждалих цивільних об'єктів.

Загалом в громадах застосовується такий підхід, коли облік інформації про пошкоджені або зруйновані будинки забезпечує відділ ЖКГ; щодо соціальної сфери - відділи освіти, культури, охорони здоров'я; щодо збитків підприємствам та бізнесу - відділ економіки тощо. Часто відповідні підрозділи застосовують різні інструменти, і результати такої роботи важко узагальнювати.

Житловий фонд. Найбільший обсяг зібраних даних громадами належить житловим будинкам. Однак, ці дані не містять інформації про стан цих житлових будинків, заходи та ресурси, що вже були використані для їх відновлення.

Окремо необхідно виділити проблему оформлення права власності на пошкоджені або зруйновані об'єкти. У багатьох випадках документи про право власності втрачені, пошкоджені чи знищені внаслідок бойових дій або фактичні власники не мають жодних документів на право власності, в документах багато помилок, або самі об'єкти є самочинним будівництвом.

Звернення за правовою допомогою або до суду для відновлення документів проблематично через відсутність в населених пунктах громади правників та судів. Деякі власники, визнані потерпілими в кримінальних провадженнях, часто не мають змоги отримати документи, що підтверджують їхній статус (витяг з Єдиного реєстру досудових розслідувань), оскільки приймання заяв про вчинення воєнних злочинів, огляд місця події здійснювалися мобільними групами, сформованими з представників поліції та інших правоохоронних органів, які після виконання поставлених завдань покинули населені пункти та не підтримують зв'язок з власниками знищених чи пошкоджених об'єктів нерухомості.

Наприклад, жителька села Лупареве Галичинівської громади Наталя Ротар розповіла про складнощі, з якими зіткнулася у ході отримання компенсації по державній програмі «Відновлення за свій зруйнований будинок». Пані Наталя придбала будинок у сусідів «по домовленості», тобто без укладання договору купівлі-продажу у нотаріуса. Право власності на будинок залишилось за сусідом, а не за нею. Наразі сусід перебуває за межами України, не має можливості та бажання займатися процедурою отримання компенсації за зруйнований будинок.

Наприклад, у с. Киселівка Первомайської громади було складено 123 акти обстеження будівель. Проте до реєстру пошкодженого та знищеного майна внесено лише 34 будинки - це 10% від усіх пошкоджених будинків у селі. Начальник Первомайської СВА Максим Коровай зазначив, що це пов'язано з відсутністю відповідних документів у більшості власників пошкоджених або зруйнованих будинків. Немає правоустановчих документів, державних витягів на землю, немає права власності, немає паспортів БТІ, які треба підтягувати в Дію та програму «ЄВідновлення». Близько 60% не мають правоустановчих документів. Це гальмує процеси - місцева комісія виходить на об'єкти, робить обстеження і, згідно з законом, дає людям відмову, оскільки у них немає усіх цих документів.

Об'єкти соціальної сфери: школи, дитячі садки, заклади культури та охорони здоров'я. В цілому, громади мають найбільш актуальний перелік пошкоджених об'єктів саме в цій сфері через невелику численність таких об'єктів в громадах. Однак ці дані не містять оцінку потреби у відновленні таких об'єктів у конкретних населених пунктах.

Наприклад, у Галицинівській громаді представники сфери культури озвучують запит на якнайшвидше відновлення всіх пошкоджених або зруйнованих об'єктів в кожному населеному пункті громади. При цьому вони не обізнані щодо доцільності відновлення цих об'єктів.

Інфраструктурні об'єкти. Найменший рівень управління даними саме в цій сфері. В громадах немає повного обсягу руйнувань та переліку збитків. Динамічні дані щодо потреб в інфраструктурній галузі повинні корелюватися з даними суміжних територіальних громад та можуть бути включеними окремими проєктами в регіональних або національних програмах відновлення.

Наприклад, обстріли Первомайської громади та обласного центру регіону призвели до безповоротних змін у системі водопостачання населених пунктів громади через обмілення каскаду ставків Інгулецького зрошувального каналу. В громаді немає технічної води для жителів та приватних домогосподарств вже два роки.

Земельні ресурси. В усіх громадах відсутня загальнодоступна, актуальна інформація щодо мінування/розмінування територій громадського користування та земельних ділянок сільськогосподарського або інших угідь.

Об'єкти підприємницької діяльності. Відсутність затвердженої методології, локальних правил або роз'яснень з боку держави чи ОМС щодо документування збитків підприємств та малого бізнесу призвели до того, що ні власники, ні громада наразі не мають актуальних даних про пошкодження, розмір та обсяг фінансово-матеріальних збитків. Власники постраждалого бізнесу вчасно не зібрали, не оцифрували та не зберегли належні докази, що можна використовувати для отримання компенсації. Складним етапом для громади може стати верифікація наданої інформації про пошкоджену власність приватних підприємств, адже єдиним джерелом інформації про активи та ресурси бізнесу є самі власники бізнесу.

Наприклад, в селі Українка Галицинівської громади голова правління сільськогосподарського виробничого кооперативу «Авангард» Людмила Голуб повідомила, що кооператив немає самостійної організаційної та фінансової спроможності провести оцінку завданих внаслідок обстрілів збитків. Найняти експертну організацію з метою проведення відповідної оцінки можливості також немає через відсутність у кооперативу грошових активів.

2) Низька спроможність ОМС щодо управління даними.

Відсутність відповідних навичок у представників ОМС щодо роботи з електронними даними та аналізу інформації. Уповноважені співробітники, на яких покладено обов'язок обліку даних щодо збитків у громадах, мають низький рівень володіння пакетом офісних комп'ютерних програм, нерідко самотужки намагаються навчитися основам роботи з електронними таблицями або застосунками аналітики та візуалізації даних.

Наприклад, у Первомайській громаді оприлюднено затверджену Стратегію розвитку громади посторінково у форматі відсканованого документа, що значно ускладнює доступ до документів та ефективне використання цієї інформації.

Відсутність професійних кадрів у сфері відновлення. Діяльність в різних робочих групах та комісіях вимагає участі кваліфікованого персоналу. З огляду на міграцію, мобілізацію та безпекові ризики, до складу комісій часто включаються особи, які не мають належної кваліфікації.

Наприклад, відчувається брак фахівців-інженерів, здатних визначити та описати ступінь і характер пошкодження об'єктів нерухомого майна, здійснити його оцінку тощо. В Первомайській громаді до роботи місцевої комісії з питань відновлення залучається архітектор з обласного центру.

Громади не забезпечені на належному рівні технічними засобами для збору та обробки даних щодо пошкоджених об'єктів. Зокрема, це відео та фото-техніка, дрони для фіксації збитків в панорамному режимі або об'єктів на територіях, що потребують обстежень на мінно-вибухові предмети. Також є потреба у додаткових та альтернативних засобах обробки та зберігання інформації - потужні сервери, програмне забезпечення з обробки відео та фотографій тощо. Для роботи зі спеціальним обладнанням необхідно залучати окремих спеціалістів, які забезпечують належне користування обладнанням, конфіденційність та зберігання цих даних. Наразі в громадах в окремих випадках цю діяльність додатково виконують спеціалісти управлінь та відділів, посадові інструкції яких не містять відповідного обов'язку, а компетенція не відповідає сучасним викликам.

Наприклад, у Первомайській громаді очільниця відділу освіти розробляє акти технічного обстеження закладів освіти та відповідні проєкти відновлення для пошуку ресурсів.

Відсутність оцифрованих, систематизованих та актуальних даних щодо наявних до повномасштабного вторгнення об'єктів та ресурсів громади. Наявність таких даних забезпечує якісний аналіз завданих збитків та здійснення оцінки потреб громади у сфері відновлення, дозволяє розрахувати економічну обґрунтованість для прийняття рішення щодо відновлення окремого об'єкта або навіть населеного пункту громади.

Зосередження в «одних руках» унікальної інформації про воєнні злочини, збитки та проблеми громади. Найчастіше в громадах інформацію про пошкоджене або зруйноване майно, людські втрати надають заступники голови та/або старости населених пунктів громади. Такий підхід не є системним або ефективним та має ряд негативних чинників: від умовної монополізації на володіння та розповсюдження даних (коли одна особа дає дозвіл або виступає в ЗМІ та комунікує з волонтерами, донорами тощо) до оперування не актуальною інформацією й ризику втрати даних.

Наприклад, під час документування воєнних злочинів на території Баштанської громади старостою Явкинського старостинського округу Олександром Ковригою була надана ексклюзивна інформація щодо завданих збитків та гуманітарної ситуації по старостинському округу. На наступний день було узгоджено зустріч з метою фіксації (інтерв'ювання) наданих старостою свідчень, проте провести зустріч виявилось неможливим - староста був мобілізований для проходження військової служби та перебував вже у військово-лікарняній комісії. Цей приклад підкреслює проблему зосередження унікальної інформації про воєнні злочини «в одних руках», адже інакше як у блокноту, нотатках або ж, взагалі, у пам'яті однієї відповідальної особи така унікальна інформація більше ніде не зафіксована, що надалі може призвести до її втрати.

Наприклад, Баштанська громада оприлюднила проєкт програми комплексного відновлення, де електронні таблиці з даними надаються у форматі **Word**, що не дозволяє її використовувати для аналізу та виявлення тенденцій, зіставлення даних з іншими громадами або на рівні розробки регіональних програм. Основним негативним наслідком викладання лише «сухих» відокремлених даних та не в машиночитному форматі є відсутність в проєкті програми обрахованої економічної та екологічної оцінки, стану житлової та соціальної інфраструктури, аналізу негативних впливів тощо, що вимагається законодавством.

3) «Вертикальний» підхід до роботи з даними та низька залученість громад до цих процесів.

Наявність великої кількості систем та платформ управління даними щодо пошкоджених об'єктів або проєктів відновлення (DREAM, Дія, державні реєстри, міжнародні платформи) демонструють неузгодженість та відсутність стратегії та уніфікованого підходу до роботи з даними на національному рівні. Громади вимушені надавати одну і ту саму інформацію за змістом, але в різних форматах на запити акторів, замість управління власною базою даних та надання доступу до неї.

Наприклад, в цільових громадах проєкту система DREAM використовується в цілому слабо. Найбільш активна на ресурсі Баштанська громада - наразі від громади зареєстровано 26 проєктів (з них 6 активні). Секторально проєкти направлені на відновлення соціальної інфраструктури - освіта (46.15%), охорона здоров'я (30.77%). Загалом бюджет проєктів складає 372,4 млн грн, з яких відсутнє фінансування 84.62% (22 проєкти). 2 проєкти повністю профінансовано (кошти місцевого бюджету), 2 проєкти частково профінансовано (кошти Фонду ліквідації наслідків збройної агресії). Від Первомайської громади зареєстровано 2 проєкти (насправді один, який двічі продубльовано, ініціатор Миколаївська ОВА, неактивний) - щодо капітального ремонту ліцею, відсоток фінансування - 0. Від Галицинівської громади на ресурсі DREAM не зареєстровано жодного проєкта.

Розділ 4. Концепція екосистеми

Визначення та особливості екосистеми:

Екосистема управління даними про збитки та прогрес відновлення постраждалих внаслідок агресії рф цивільних об'єктів - це локальна платформа, основним бенефіціаром та власником якої виступає територіальна громада через органи місцевого самоврядування, з публічною частиною (через вебсайт громади) та службовою частиною (з різним рівнем доступу).

Платформа поєднує оновлювану базу даних з сучасними цифровими рішеннями та інтеграцією доступних державних сервісів у сфері, актуальні запити на навчальну та експертну підтримку, банк добрих практик, інструменти залучення мешканців та муніципальної співпраці.

Платформа забезпечує збір, оновлення, зберігання, візуалізацію та використання максимально повних та цілісних даних про збитки та прогрес відновлення постраждалих внаслідок агресії рф цивільних об'єктів (включно для цілей документування воєнних та інших міжнародних злочинів), а також посилює спроможності ОМС та інших місцевих суб'єктів у сфері роботи з даними в процесах відновлення.

Екосистема – це технічна, аналітична та комунікаційна платформа відкритих даних, що забезпечує постійний та швидкий доступ до актуальних даних щодо збитків громади в режимі реального часу. Платформа забезпечує конфіденційність та безпеку даних. Кожен бенефіціар (ОМС, громадськість, волонтерські організації та міжнародні фонди тощо) має окремий рівень доступу до платформи. Архів даних зберігається в хмарному сховищі, що дозволить уникнути ризику втрати інформації. Цілісна та повна інформація, що систематично вноситься та актуалізується громадою, може використовуватися для візуалізації потреб громади в різних сферах відновлення, прогнозування та розробки стратегічних документів, програм відновлення та планів розвитку громади.

До екосистеми доцільно інтегрувати державні реєстри (бази даних), які містять інформацію та дані про воєнні злочини та відновлення постраждалих цивільних об'єктів. В першу чергу, мова йде про цифрову екосистему для підзвітного управління відновленням DREAM. Ця система надає громадам можливість подавати свої проєкти, показувати етапи їхнього втілення і результати, а донорам та громадськості - бачити, на що йдуть кошти.

Крім ресурсу DREAM, в рамках екосистеми можна використовувати інформацію з міжвідомчої бази даних «Воєнний злочин», яку створили фахівці Національної поліції України. Доступ до бази надано всім Силам безпеки та оборони. Зокрема, доступ до даних мають Нацполіція, СБУ, ДБР, Офіс генпрокурора, Генштаб ЗСУ, Головне управління розвідки Міноборони, Служба зовнішньої розвідки, Держприкордонслужба, Державна пенітенціарна служба, Національне антикорупційне бюро, а також Бюро економічної безпеки. Окрім цього, даними з бази можна обмінювати з Європолом.

Візія екосистеми:

ОМС, державні установи, мешканці громади, міжнародні партнери та донори мають постійний доступ до цілісної, повної та актуальної інформації про збитки та прогрес відновлення цивільних об'єктів в громаді та використовують дані для ефективного планування та реалізації місцевої політики, державних та міжнародних програм відновлення, а також для документування та привернення уваги до злочинів рф.

ЕКОСИСТЕМА УПРАВЛІННЯ ДАНИМИ ПРО ЗБИТКИ ТА ПРОГРЕС ВІДНОВЛЕННЯ ПОСТРАЖДАЛИХ ОБ'ЄКТІВ

**ЛОКАЛЬНА
ПЛАТФОРМА**

АДМІНІСТРУЄ ОМС

ПУБЛІЧНА/СЛУЖБОВА

**БАЗА
ДАНИХ**

ЦИФРОВІ ІННОВАЦІЇ

ІНТЕГРАЦІЯ РЕСТРИВ

**НАВЧАННЯ
ТА ПІДТРИМКА**

БАНК ДОСВІДУ

ІНСТРУМЕНТИ СПІВПРАЦІ

**ВІЗУАЛІЗОВАНІ
ПРОДУКТИ**

МАПА РУЙНУВАНЬ

РОЗРАХУНКИ ЗБИТКІВ

Узагальнені потреби в екосистемі:

- 1) **Необхідність стратегічного бачення.** Відсутність/неузгодженість державної, регіональної та місцевої стратегії відновлення та чіткої структуризації процесу відбудови (немає стратегічного бачення у ключових державних та недержавних суб'єктів).
- 2) **Необхідність координації оперативної сфери.** Дублювання допомоги, впровадження схожих ініціатив, нерациональне використання наявних ресурсів, «втома» представників громад від зайвої комунікації, недостатній обмін досвідом та практиками на горизонтальному рівні.
- 3) **Необхідність мапування потреб та діяльності.** На рівні громади відсутність інформації про потреби громад/мешканців, діючі державні та недержавні установи, ініціативи (проекти) з відновлення, які реалізуються чи плануються.
- 4) **Необхідність підвищення публічності та залучення.** Низька публічність процесів відбудови громад та залучення різних акторів до процесів планування, впровадження та оцінки відбудови громад

Складові екосистеми:

- 1) Узгоджена візія та місцева політика. Узгодження загальної візії та стратегії відновлення з врахуванням принципів міжнародного гуманітарного права та приведення у відповідність локальних місцевих актів (стратегії, програми).
- 2) Актуальна інформація. Документування воєнних злочинів, гуманітарне розмінування, управління відходами, фіксація збитків та прогрес відновлення цивільних об'єктів на рівні громади (мапа ініціатив/проектів, публічні оновлювальні дані, внутрішня/службова частина).
- 3) Майданчик координації. На рівні громади та регіональному рівні (між громадами) обмін досвідом та кращими практиками, розвиток горизонтальних муніципальних партнерств та міжвідомчих ініціатив.
- 4) Навчальна та експертна підтримка. Системна навчальна, консультаційна та інформаційна підтримка представників ОМС з питань міжнародного гуманітарного права, процесів відновлення, стратегічного планування, моніторингу та оцінки.

Розділ 5. Рекомендації для впровадження екосистеми

Для усіх зацікавлених державних та недержавних суб'єктів (ОМС, органи кримінальної юстиції, неурядові організації):

- обговорення та допрацювання концепції екосистеми з підготовкою технічного завдання для її впровадження в пілотних громадах;
- здійснення технічної експертизи згідно технічного завдання та розробка технічних/цифрових рішень;
- розробка пропозицій щодо інтеграції необхідних державних ресурсів та реєстрів до екосистеми;
- залучення громадськості та експертної спільноти до обговорення концепції екосистеми;
- проведення консультацій з Мінрегіоном, обласною владою, на рівні окремих громад щодо нормативного впровадження екосистеми;
- узгодження державної, регіональної та місцевої стратегії відновлення та чіткої структуризації процесу відбудови;
- забезпечення необхідної технічної, експертної та іншої підтримки в ході впровадження екосистеми;
- проведення загальних та спеціальних навчальних програм з тематики роботи з даним, міжнародного гуманітарного права, документування воєнних злочинів, цифрових інструментів, захисту інформації, стратегічного планування, моніторингу та оцінки інше;
- запровадження на рівні громад та регіональному рівні (між громадами) обмін досвідом та кращими практиками;
- започаткування та розвиток горизонтальних муніципальних партнерств та міжвідомчих ініціатив;
- розробка проєктної ініціативи та пошук ресурсів для впровадження екосистеми в пілотних територіальних громадах;
- розробка та затвердження протоколів обміну інформацією та даними щодо зафіксованих воєнних злочинів та їх наслідків для громади;
- здійснення заходів з постійного менторського, навчального та експертного супроводу пілотних громад щодо впровадження екосистеми.

Для органів місцевого самоврядування:

- створення постійної міжвідомчої робочої групи з впровадження екосистеми;
- прийняття локального нормативно-правового акту (Положення, Порядок) з описом процедур впровадження екосистеми;
- приведення у відповідність до державної/регіональної стратегії у сфері відбудови локальних місцевих актів (стратегії, програми);
- підготовка мапи цивільних руйнувань/жертв з орієнтовним розрахунком збитків як частини екосистеми;
- проведення локального мапування ініціатив у сфері документування воєнних злочинів, гуманітарного розмінування, управління відходами інше як частини екосистеми;
- забезпечення належного рівня технічного обладнання та експертів для виконання завдань щодо фіксації збитків та роботи з даними щодо пошкоджених та зруйнованих об'єктів

Контакти | Contacts >>>

завітати до офісу:
to visit the office:

65000, м. Одеса, вул. Троїцька, 26
або Садиковська, 25

26 Troitska str. or 25 Sadykovska str.,
Odesa, 65000, Ukraine

написати листа:
postal address:

65023, м. Одеса, а/с 209
P.O. Box 209, Odesa, 65023, Ukraine

написати e-mail:
mailto: odesakvu@cvu.od.ua

зателефонувати:
tel: +38 (048) 737 38 98

Одеська обласна організація
КОМІТЕТ ВИБОРЦІВ УКРАЇНИ

Сайт Одеської обласної організації
ВГО «Комітет виборців України»

Web-site of the Odesa regional organisation of the All-
Ukrainian Organisation "Committee of Voters of Ukraine"

Соціальні мережі | Social media

Офіційна сторінка організації
Organisation's official account

Фото: Одеська обласна організація ВГО «Комітет виборців України»

Ця публікація стала можливою завдяки щедрій підтримці американського народу, наданій через [USAID Ukraine - USAID Україна](#). Зміст публікації є виключною відповідальністю Одеської обласної організації ВГО «Комітет виборців України» і не обов'язково відображає погляди [USAID - Агентства США з міжнародного розвитку](#) або Уряду США.